

ECONOMY AND OPERATION OF NATIONAL ECONOMY

УДК 330.322:334.012.64:352
JEL G11, H71, L26, R11, R51

DOI: 10.26906/EiR.2026.2(101).4629

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Соколова Ольга Миколаївна*, кандидат економічних наук, доцент
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Дяченко Світлана Анатоліївна**, доктор наук з державного управління, доцент
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

*ORCID 0000-0002-7061-3692

**ORCID 0000-0002-5905-4607

Дата надходження статті: 30.03.2026

Дата прийняття статті: 20.04.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026

Вступ. В науковому дискурсі інвестиційна привабливість територіальних громад доволі часто розглядається вузько – як похідна від ресурсної бази, географічного розташування, наявності інфраструктури чи обсягів капіталовкладень [1, 2]. З позиції інституційної спроможності інвестиційна привабливість формується передусім через якість управлінських рішень: здатність органів місцевого самоврядування створювати прогнозовані правила взаємодії з бізнесом, забезпечувати швидкість адміністративних процедур, підтримувати базову інфраструктурну готовність території, упроваджувати інструменти супроводу підприємницьких ініціатив і водночас утримувати фінансову дисципліну.

Фінансова децентралізація істотно змінила підстави для такого розгляду. З одного боку, громади отримали більшу бюджетну автономію та ширші можливості впливати на локальний розвиток через власні фінансові ресурси. З іншого боку, сама наявність ресурсу не гарантує його перетворення на інвестиційну привабливість. Між фінансовою спроможністю громади та її реальним впливом на розвиток малого бізнесу існує проміжна ланка – публічне управління, яке або конвертує бюджетні можливості у працюючі стимули для підприємництва, або залишає їх у формі фрагментарних рішень, не здатних змінити економічну поведінку суб'єктів господарювання. Для територіальних громад визначальним є питання – чи здатне місцеве управління забезпечити умови, за яких цей сектор не обмежується виживанням, а починає виконувати функцію економічного мультиплікатора, тобто створювати робочі місця, формувати податкову базу, стимулювати попит на місцеві послуги, посилювати господарську щільність території та зменшувати залежність громади від трансфертів.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Аналіз сучасних наукових досліджень дозволяє констатувати формування багатомірного підходу до розуміння інвестиційної привабливості територіальних громад, у межах якого ключову роль відіграє поєднання ресурсного потенціалу, інституційного середовища та розвитку підприємництва. Зокрема, у працях Кудрика Р.А. і Побурка О.Я. [1], а також Шеленка Д.І. та ін. [2] обґрунтовано, що інвестиційний потенціал громад формується не лише за рахунок наявних ресурсів, а через активізацію підприємницької діяльності як базового механізму економічного зростання.

© Соколова О. М., Дяченко С. А., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Водночас дослідження Бондар О. [3] та Єфімової Г., Побережця Ю. [4] узгоджено доводять, що малий і середній бізнес виступає ключовим фактором соціально-економічної стабільності територіальних громад, забезпечуючи зайнятість, формування доходів місцевих бюджетів та стійкість локальних економічних систем.

Окрема група досліджень (Taghouti Y. та ін. [5]; Musolino D., Kotosz B. [6]) акцентує увагу на маркетингових та аналітичних аспектах інвестиційної привабливості, розглядаючи її як результат цілеспрямованої політики територіального маркетингу, формування бренду території та використання комплексних індексів оцінювання привабливості для інвесторів. Поряд із цим у роботах Godlewska M., Pilewicz T. [7] і Dal Bello U. та ін. [8] інвестиційна привабливість розглядається через призму підприємницьких екосистем і діяльності органів місцевого самоврядування, які виступають активними учасниками економічного розвитку, формуючи умови для взаємодії бізнесу, інституцій та місцевих спільнот.

Сучасні дослідження (Porov M. та ін. [9]; Mondal S. [10]) підкреслюють важливість інноваційних і цифрових інструментів у залученні інвестицій та підтримці малого бізнесу, що дозволяє громадам розширювати економічні можливості навіть за обмежених ресурсів. У контексті сталого розвитку територій та соціальної відповідальності бізнесу (Suutari T. та ін. [11]; Louman B. та ін. [12]) наголошується на взаємозалежності між діяльністю малого бізнесу та розвитком місцевих громад, де підприємництво виступає не лише економічним, а й соціальним чинником формування стійких територіальних систем.

Поточне дослідження заповнює прогалину, пов'язану з відсутністю у науковій літературі диференційованого управлінського підходу до підвищення інвестиційної привабливості територіальних громад через розвиток малого бізнесу, в якому рекомендації були б не універсальними, а розподіленими за типами громад відповідно до рівня їх фінансової спроможності.

Метою дослідження є теоретико-прикладне обґрунтування впливу інвестиційної привабливості територіальних громад на розвиток малого бізнесу в умовах фінансової децентралізації та розроблення рекомендацій щодо її підвищення залежно від рівня фінансової спроможності громад.

Основний матеріал і результати. Після реформи децентралізації громади почали функціонувати в умовах більш широкої дохідної автономії. Це суттєво змінило логіку місцевого управління: фінансовий ресурс став не просто інструментом покриття видатків, а потенційною основою для запуску локальних програм розвитку, модернізації інфраструктури, підтримки підприємництва, створення сервісних центрів, індустріальних майданчиків, цифрових платформ взаємодії з бізнесом.

Для розуміння цього процесу доцільно звернутися до динаміки місцевих бюджетів. За даними Міністерства фінансів України, протягом 2025 року до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 514 млрд грн, що на 63 млрд грн більше, ніж у 2024 році; темп приросту становив 14% [13]. Така динаміка засвідчила, що навіть в умовах воєнної економіки громади зберігали здатність акумулювати власний фінансовий ресурс, який може бути використаний не лише для покриття першочергових видатків, а і для формування середовища, сприятливого для підприємницької активності. Водночас просторовий розподіл цих надходжень залишався нерівномірним: найвищий приріст був зафіксований у Київській, Волинській і Закарпатській областях, тоді як найнижчі показники спостерігалися в регіонах активних бойових дій або тимчасової окупації. Це ще раз підтверджує, що в сучасних умовах інвестиційна привабливість громади формується не лише під впливом класичних економічних чинників, а і під тиском безпекових, міграційних та інституційно-адаптаційних процесів, які безпосередньо змінюють можливості місцевої влади щодо підтримки малого бізнесу. На рисунку 1 подано динаміку доходів загального фонду місцевих бюджетів України у 2021–2025 рр.

Динаміка доходів загального фонду місцевих бюджетів у 2021–2025 рр. характеризується загальною тенденцією до зростання, однак із вираженою нерівномірністю темпів. Ця динаміка дає підстави для двох важливих висновків. По-перше, громади зберегли фінансовий простір для впливу на місцевий розвиток навіть у період високої макроекономічної турбулентності. По-друге, сам по собі приріст доходів ще не є тотожним підвищенню інвестиційної привабливості. Інвестиційно привабливою громада стає тоді, коли фінансовий ресурс переходить у якісно інший стан, тобто у керовану здатність знижувати локальні ризики для бізнесу. Для малого бізнесу це має особливе значення, оскільки саме цей сектор найшвидше реагує на відмінності у якості середовища між громадами.

Сучасний стан інвестиційної привабливості територіальних громад неможливо адекватно описати без урахування ролі малого бізнесу в локальній економіці. З огляду на зростання ролі малого підприємництва як ключового елементу локальної економічної екосистеми, доцільним є емпіричне підтвер-

Рис. 1. Динаміка доходів загального фонду місцевих бюджетів України у 2021–2025 рр.

Джерело: складено за даними [13; 14]

дження зазначених тенденцій через аналіз динаміки кількості фізичних осіб-підприємців у національному вимірі. Саме кількісні параметри розвитку ФОП виступають індикатором як підприємницької активності населення, так і здатності інституційного середовища підтримувати самозайнятість, адаптивність бізнесу та розширення податкової бази. Відповідні тенденції узагальнено на рис. 2, складеному на основі аналітичних даних платформи Opendatabot [15].

Наведені дані показують, що сектор малих підприємств не лише зберігся, а і продемонстрував відновлювальну динаміку. Для тематики дослідження це принципово. Якщо малі підприємства становлять кількісну основу економіки, тоді інвестиційна привабливість громади має вимірюватися не стільки обсягом великих іноземних інвестицій, скільки здатністю створювати умови для виникнення і закріплення численних малих господарських одиниць.

Разом із тим, кількісне зростання фізичних осіб-підприємців саме по собі не відображає просторових особливостей розвитку малого бізнесу, які є критично важливими в контексті дослідження інвестиційної привабливості територіальних громад. У зв'язку з цим доцільним є аналіз географії створення нових суб'єктів підприємницької діяльності, який дозволяє виявити території з найбільшою концентра-

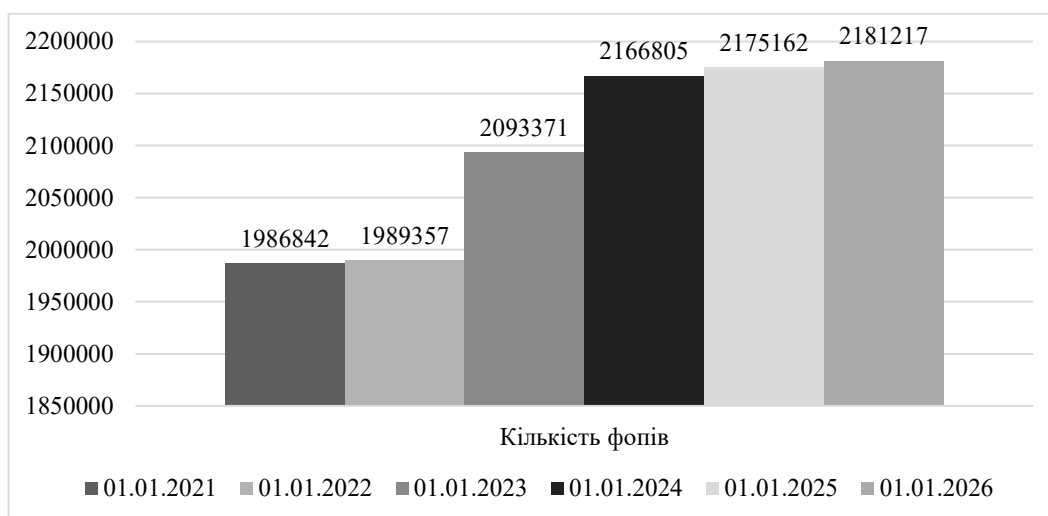

Рис. 2. Динаміка кількості фізичних осіб-підприємців (ФОП) в Україні за період 01.01.2021–01.01.2026 рр.

Джерело: складено за даними [15]

цією підприємницької ініціативи та оцінити роль окремих регіонів у формуванні загальнонаціональної динаміки розвитку малого бізнесу.

Як свідчать аналітичні дані, найбільша кількість нових фізичних осіб-підприємців 2025 році була зареєстрована у місті Києві – 18,8 тис. або 14,2% від загальної кількості. Далі за рівнем підприємницької активності слідує Дніпропетровська область – 13 тис. (9,6%) і Львівська область – 10,4 тис. (7,6%) [16]. Така концентрація нових бізнес-реєстрацій у окремих регіонах свідчить про нерівномірність розвитку підприємницького середовища і підтверджує, що інвестиційна привабливість територіальних громад значною мірою визначається локальними умовами ведення бізнесу, включаючи рівень управлінської спроможності, доступність інфраструктури та ефективність підтримки підприємництва.

Водночас просторові відмінності підприємницької активності не є випадковими і значною мірою корелюють із рівнем фінансової спроможності територіальних громад. Результати оцінювання свідчать, що лише 34,3% громад характеризуються високим рівнем фінансової спроможності, тоді як майже чверть перебуває у зоні низького або критичного рівня (26,2%) (рис. 3).

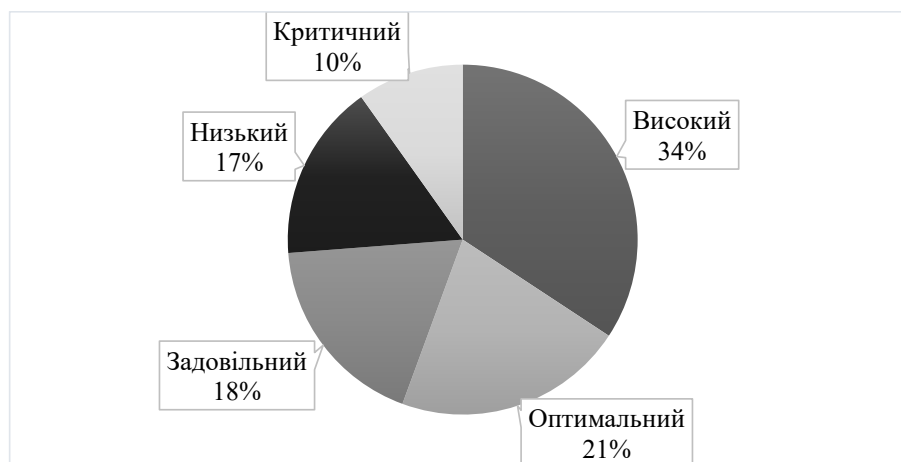

Рис. 3. Рівень фінансової спроможності територіальних громад України, станом на 01.01.2025 р.

Джерело: складено за даними [17]

За результатами проведеного оцінювання фінансової спроможності встановлено, що до групи з високим рівнем належать 456 територіальних громад, що становить 34,3% від загальної кількості досліджуваних. Найбільша концентрація таких громад спостерігається у Київській області (58 громад), Дніпропетровській (46) і Полтавській (42), що свідчить про наявність у цих регіонах потужної фінансової бази для забезпечення локального розвитку. До категорії з оптимальним рівнем фінансової спроможності віднесено 284 територіальні громади (21,3%), серед яких лідируючі позиції займають Одеська область (26 громад), Дніпропетровська (24) та Вінницька (22). Задовільний рівень фінансової спроможності характерний для 242 громад (18,2%), причому найбільша їх кількість зосереджена у Житомирській (24), Одеській (23) та Хмельницькій (17) областях. Водночас 218 територіальних громад (16,4%) віднесено до групи з низьким рівнем фінансової спроможності, серед яких домінують Івано-Франківська (23 громади), Чернівецька (17) та Закарпатська (16) області. Найбільш уразливою є категорія громад із критичним рівнем спроможності, до якої входить 131 громада (9,8%). Найбільша їх концентрація зафіксована у Закарпатській та Чернівецькій областях (по 24 громади), а також у Рівненській (19) та Івано-Франківській (17) областях.

Отже, підтримка малого бізнесу з боку територіальних громад не може здійснюватися за універсальним шаблоном, оскільки фінансова спроможність громад істотно відрізняється. Саме тому ефективна політика розвитку підприємництва на місцевому рівні має бути диференційованою.

Громади з високим рівнем фінансової спроможності повинні зосереджуватися не лише на збереженні вже наявного бізнесу, а на підвищенні власної конкурентоспроможності у міжтериторіальному вимірі. Для них доцільними є більш складні інструменти, що дозволяють не просто підтримувати підприємництво, а і підвищувати інвестиційну привабливість території загалом. Йдеться про створення бізнес-хабів, запуск інвестиційних порталів, формування бренду громади, розвиток індустріальних

Рекомендації для територіальних громад щодо підтримки малого бізнесу залежно від рівня фінансової спроможності

Рівень фінансової спроможності	Характерні обмеження	Пріоритети підтримки малого бізнесу	Інструменти інституційного забезпечення
Високий	Конкуренція за інвестора, потреба у складніших інструментах просування	Масштабування бізнесу, залучення інвесторів, розвиток бізнес-інфраструктури	інвестиційний портал громади, бренд території, індустріальні або креативні хаби, програми часткової компенсації кредитів, проєктні офіси, бізнес-інкубатори
Оптимальний	Обмежена глибина інституційної підтримки, недостатня системність роботи з бізнесом	Посилення локального підприємництва, залучення грантів, розвиток партнерств	центри підтримки підприємництва, інвестиційний паспорт громади, консультації щодо грантів, бізнес-форуми, локальні програми співфінансування
Задовільний	Нестача кадрового ресурсу, фрагментарна підтримка бізнесу	Формування стабільного підприємницького середовища, зниження бар'єрів для відкриття бізнесу	консультаційні вікна для підприємців, спрощення адміністративних процедур, базові програми мікрогрантів, нетворкінгові заходи, навчання з подання грантових заявок
Низький	Обмежені бюджети, слабка інституційна спроможність, відсутність спеціалізованих підрозділів	Збереження існуючого бізнесу, стимулювання самозайнятості, мобілізація локальних ресурсів	безкоштовний консультаційний супровід, створення реєстру вільних приміщень і земельних ділянок, підтримка кооперації, розвиток локальних брендів, залучення донорських програм
Критичний	Дефіцит ресурсів, слабка економічна база, відтік населення і бізнесу	Підтримка виживання малого бізнесу, створення мінімальних умов для самозайнятості	партнерство з міжнародними програмами, грантова підтримка самозайнятості, мобільні консультаційні сервіси, пріоритетна підтримка базових видів діяльності, формування антикризових програм локальної економічної стабілізації

Джерело: розроблено і складено авторами

парків, а також про запровадження локальних програм часткової компенсації кредитних ставок чи співфінансування бізнес-проєктів.

Для громад з оптимальним рівнем фінансової спроможності пріоритетом має бути інституційне посилення вже наявних механізмів підтримки підприємництва. Тут ідеться не стільки про дорогі проєкти, скільки про створення стабільної інфраструктури взаємодії з бізнесом. Найефективнішими інструментами для цієї групи є центри підтримки підприємництва, ресурсні офіси, інвестиційні паспорти, системний моніторинг грантових програм, а також регулярна комунікація з локальними підприємцями. Для таких громад важливо вибудовувати сталі канали взаємодії, бо саме вони створюють відчуття прогнозованості для малого бізнесу.

У громадах із задовільним рівнем фінансової спроможності рекомендації мають бути більш прагматичними. Основний акцент доцільно робити на усуненні повсякденних бар'єрів для малого бізнесу. Йдеться про спрощення адміністративних процедур, забезпечення доступу до консультацій, проведення навчань щодо участі у грантових програмах, формування базових сервісів підтримки самозайнятості і створення простих інструментів для локального нетворкінгу. Саме для цієї групи громад важливо не переобтяжувати політику складними стратегічними документами, а сконцентруватися на коротких практичних рішеннях, які безпосередньо знижують транзакційні витрати для підприємця.

Для громад із низьким рівнем фінансової спроможності першочерговим завданням стає не масштабне залучення інвестора, а збереження й утримання локальної економічної активності. Тут особливо важливо працювати з тими видами підприємництва, які не потребують значного стартового капіталу та можуть розвиватися на основі внутрішніх ресурсів території. Ефективними є інструменти безкоштовного консультаційного супроводу, створення відкритого реєстру вільних приміщень і земельних ділянок, підтримка сільськогосподарської кооперації, просування локальних товарів і брендів громади,

а також активне залучення зовнішніх грантових програм. Для таких громад принциповим є не кількість інструментів, а їхня доступність і прикладний характер. Малий бізнес тут має відчувати, що місцева влада не декларує підтримку, а реально допомагає знаходити можливості для виживання і розвитку.

Найскладніша ситуація характерна для громад із критичним рівнем фінансової спроможності. Для них класична інвестиційна політика часто є передчасною, оскільки без мінімальної економічної стабілізації неможливо сформувати повноцінне бізнес-середовище. У таких випадках рекомендації мають антикризовий характер. Йдеться про партнерство з міжнародними програмами підтримки, запуск грантових механізмів для самозайнятості, створення мобільних консультаційних сервісів, підтримку найпростіших форм локального бізнесу, орієнтованих на базові потреби населення, а також розробку короткострокових програм економічного відновлення. Саме для цієї групи громад ключовим є поступовий перехід від режиму виживання до режиму елементарного економічного відновлення, без якого говорити про інвестиційну привабливість у повному сенсі слова передчасно.

Висновки. У ході дослідження встановлено, що інвестиційна привабливість територіальних громад формується як результат комплексної взаємодії фінансових, інституційних та управлінських чинників і не може розглядатися як ізольована характеристика території. Поглиблення фінансової децентралізації в Україні суттєво трансформувало зміст цієї категорії, оскільки передало на місцевий рівень не лише ресурсну базу, а і відповідальність за забезпечення економічного розвитку, що актуалізувало роль органів місцевого самоврядування як активних суб'єктів формування бізнес-середовища.

Запропоновано управлінський підхід до застосування інструментів інституційного забезпечення залежно від рівня фінансової спроможності територіальних громад, що дозволяє перейти від загальних декларативних моделей до практико-орієнтованих рішень, адаптованих до реальних ресурсних можливостей територій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кудрик Р. А., Побурко О. Я. Теоретичні основи формування інвестиційного потенціалу територіальної громади. *Регіональна економіка*. 2025. № 1 (115). С. 82–89. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2025-1-7>
2. Шеленко Д. І., Шпикуляк О. Г., Бойчук А. В. Стратегічні пріоритети управління формуванням інвестиційного потенціалу розвитку територіальних громад на засадах активізації підприємництва. *Економічний простір*. 2024. № 189. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-16>
3. Бондар О. Важливість бізнесу для соціально-економічного розвитку територіальних громад. *Public Management and Policy*. 2025. № 4 (8). DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.4.01>
4. Єфімова Г., Побережець Ю. Малий та середній бізнес: вплив на фінансову стійкість територіальних громад. *Економіка та суспільство*. 2025. № 75. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-5>
5. Taghouti Y., Driyasse S., Abdelbaki N. Territorial marketing as a factor in attractiveness of investments. *Revue Internationale des Sciences de Gestion*. 2024. Vol. 7. No. 3. <https://www.revue-isg.com/index.php/home/article/view/1739/1375>
6. Musolino D., Kotosz B. A new territorial attractiveness index at the international scale: design, application and patterns in Italy. *The Annals of Regional Science*. 2024. Vol. 72. P. 1159–1187. DOI: <https://doi.org/10.1007/s00168-023-01208-5>
7. Godlewska M., Pilewicz T. Entrepreneurial activities of local governments in their investment attractiveness context – evidence from Poland. *Local Government Studies*. 2022. Vol. 48. No. 3. P. 590–614. DOI: <https://doi.org/10.1080/03003930.2020.1842736>
8. Dal Bello U., Marques C. S., Sacramento O., Galvão A. R. Entrepreneurial ecosystems and local economy sustainability: institutional actors' views on neo-rural entrepreneurship in low-density Portuguese territories. *Management of Environmental Quality: An International Journal*. 2022. Vol. 33. No. 1. P. 44–63. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEQ-04-2021-0088>
9. Popov M., Mazur H., Mukhin O., Artemchuk M., Babichev A. Innovative approaches to attracting investment for the economic development of small communities. *International Journal of Economics and Financial Issues*. 2025. Vol. 15. No. 4. P. 172–178. DOI: <https://doi.org/10.32479/ijefi.19245>
10. Mondal S. Using digital platforms to empower small businesses and local communities in the USA. *International Journal of Innovative Research in Technology*. 2024. Vol. 11. No. 7. P. 1984–1990. URL: https://ijirt.org/publishedpaper/IJIRT171022_PAPER.pdf
11. Suutari T., Lähdesmäki M., Kurki S. Doing well and doing good? Small rural businesses' performance and responsibility towards local communities. *Journal of Rural Studies*. 2023. Vol. 102. Article 103097. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2023.103097>
12. Louman B., Di Girolami E., Shames S., Gomes Primo L., Gitz V., Scherr S. J., Meybeck A., Brady M. Access to landscape finance for small-scale producers and local communities: a literature review. *Land*. 2022. Vol. 11. No. 9. Article 1444. DOI: <https://doi.org/10.3390/land11091444>

13. Міністерство фінансів України. За 2025 рік до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 514 млрд грн (+63 млрд грн до 2024 року). 2026. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_za_2025_rik_do_zagalnogo_fondu_mistsevikh_biudzhativ_nadiishlo_514_mlrд_грн_63_mlrд_грн_do_2024_roku-5541
14. Міністерство фінансів України. Довідка щодо виконання доходів загального фонду місцевих бюджетів за 2022 рік. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Довідка_оновлена_на_сайт_за_2022_рік.pdf
15. Opendatabot. 2,1 млн фопів у ЄДР. 2026. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/edr-alive-2026>
16. Opendatabot. 5 300 ФОПів-«одноденок» зафіксовано у 2025 році. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/foponomics-2025-6>
17. Децентралізація в Україні. Оцінка фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2024 року. URL: <https://decentralization.ua/news/19455>

REFERENCES:

1. Kudryk R.A., Poburko O.Ya. (2025) Teoretychni osnovy formuvannia investytsiinoho potentsialu terytorialnoi hromady [Theoretical foundations of the formation of the investment potential of a territorial community]. *Rehionalna ekonomika*, no. 1 (115), pp. 82–89. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2025-1-7>
2. Shelenko D.I., Shpykuliak O.H., Boichuk A.V. (2024) Stratehichni priorytety upravlinnia formuvanniam investytsiinoho potentsialu rozvytku terytorialnykh hromad na zasadakh aktyvizatsii pidpriumnytstva [Strategic priorities for managing the formation of the investment potential of territorial communities' development based on the activation of entrepreneurship]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 189. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-16>
3. Bondar O. (2025) Vazhlyvist biznesu dlia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku terytorialnykh hromad [The importance of business for the socio-economic development of territorial communities]. *Public Management and Policy*, no. 4 (8). DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.4.01>
4. Yefimova H., Poberezhets Yu. (2025) Malyy ta serednii biznes: vplyv na finansovu stiikist terytorialnykh hromad [Small and medium-sized business: impact on the financial sustainability of territorial communities]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 75. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-5>
5. Taghouti Y., Driyasse S., Abdelbaki N. (2024) Territorial marketing as a factor in attractiveness of investments. *Revue Internationale des Sciences de Gestion*, vol. 7, no. 3. Available at: <https://www.revue-isg.com/index.php/home/article/view/1739/1375>
6. Musolino D., Kotosz B. (2024) A new territorial attractiveness index at the international scale: design, application and patterns in Italy. *The Annals of Regional Science*, vol. 72, pp. 1159–1187. DOI: <https://doi.org/10.1007/s00168-023-01208-5>
7. Godlewska M., Pilewicz T. (2022) Entrepreneurial activities of local governments in their investment attractiveness context – evidence from Poland. *Local Government Studies*, vol. 48, no. 3, pp. 590–614. DOI: <https://doi.org/10.1080/03003930.2020.1842736>
8. Dal Bello U., Marques C.S., Sacramento O., Galvão A.R. (2022) Entrepreneurial ecosystems and local economy sustainability: institutional actors' views on neo-rural entrepreneurship in low-density Portuguese territories. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, vol. 33, no. 1, pp. 44–63. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEQ-04-2021-0088>
9. Popov M., Mazur H., Mukhin O., Artemchuk M., Babichev A. (2025) Innovative approaches to attracting investment for the economic development of small communities. *International Journal of Economics and Financial Issues*, vol. 15, no. 4, pp. 172–178. DOI: <https://doi.org/10.32479/ijefi.19245>
10. Mondal S. (2024) Using digital platforms to empower small businesses and local communities in the USA. *International Journal of Innovative Research in Technology*, vol. 11, no. 7, pp. 1984–1990. Available at: https://ijirt.org/publishedpaper/IJIRT171022_PAPER.pdf
11. Suutari T., Lähdesmäki M., Kurki S. (2023) Doing well and doing good? Small rural businesses' performance and responsibility towards local communities. *Journal of Rural Studies*, vol. 102, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2023.103097>
12. Louman B., Di Girolami E., Shames S., Gomes Primo L., Gitz V., Scherr S.J., Meybeck A., Brady M. (2022) Access to landscape finance for small-scale producers and local communities: a literature review. *Land*, vol. 11, no. 9, article 1444. DOI: <https://doi.org/10.3390/land11091444>
13. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2026) Za 2025 rik do zahalnoho fondu mistsevvykh biudzhativ nadiishlo 514 mlrd hrn (+63 mlrd hrn do 2024 roku) [In 2025, UAH 514 billion was received by the general fund of local budgets (+UAH 63 billion compared to 2024)]. Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_za_2025_rik_do_zagalnogo_fondu_mistsevikh_biudzhativ_nadiishlo_514_mlrд_грн_63_mlrд_грн_do_2024_roku-5541
14. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2022) Dovidka shchodo vykonannia dokhodiv zahalnoho fondu mistsevvykh biudzhativ za 2022 rik [Reference on the implementation of revenues of the general fund of local budgets for 2022]. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/Довідка_оновлена_на_сайт_за_2022_рік.pdf
15. Opendatabot (2026) 2,1 mln FOPiv u YeDR [2.1 million sole proprietors in the Unified State Register]. Available at: <https://opendatabot.ua/analytics/edr-alive-2026>
16. Opendatabot (2025) 5 300 FOPiv-“odnodenok” zafiksovano u 2025 rotsi [5,300 “one-day” sole proprietors were recorded in 2025]. Available at: <https://opendatabot.ua/analytics/foponomics-2025-6>

17. Detsentralizatsiia v Ukraini (2025) Otsinka finansovoi spromozhnosti terytorialnykh hromad za pidsumkamy 2024 roku [Assessment of the financial capacity of territorial communities based on the results of 2024]. Available at: <https://decentralization.ua/news/19455>

УДК 330.322:334.012.64:352

JEL G11, H71, L26, R11, R51

Соколова Ольга Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. **Дяченко Світлана Анатоліївна**, доктор наук з державного управління, доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка. **Інвестиційна привабливість територіальних громад як чинник розвитку малого бізнесу в умовах фінансової децентралізації.**

Стаття присвячена дослідженню інвестиційної привабливості територіальних громад в умовах фінансової децентралізації та інституційної спроможності органів місцевого самоврядування України стимулювати розвиток малого бізнесу як ключового чинника стійкості локальних економічних систем. Виявлено прямий зв'язок між підприємницькою активністю та фінансовою спроможністю територіальних громад. Показано, що лише 34,3% громад мають високий рівень фінансової спроможності, тоді як 26,2% перебувають у зоні низького або критичного рівня. Це дозволило зробити висновок, що інвестиційна привабливість формується в умовах суттєвої територіальної диференціації, а отже, не може підтримуватися за допомогою універсальних інструментів. Результатом статті стало розроблення диференційованого підходу та рекомендації щодо застосування інструментів інституційного забезпечення підтримки малого бізнесу залежно від рівня фінансової спроможності громад.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційна політика, інституційне забезпечення, місцеві бюджети, малий бізнес, інноваційні управлінські технології, територіальні громади, фінансова децентралізація.

UDC 330.322:334.012.64:352

JEL G11, H71, L26, R11, R51

Olga Sokolova, Candidate of Economics Sciences, Associate Professor, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University. **Svitlana Diachenko**, Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv. **Investment attractiveness of territorial communities as a factor in the development of small businesses in the context of financial decentralization.**

The article is devoted to the study of the investment attractiveness of territorial communities in the context of financial decentralization and the institutional capacity of local governments of Ukraine to stimulate the development of small businesses as a key factor in the sustainability of local economic systems. The article proves that after the deepening of fiscal decentralization, the investment attractiveness of communities has acquired a new meaning and began to be considered not only as a derivative of the resource base, but primarily as a function of the quality of local public management. It was established that in 2025, UAH 514 billion was received to the general fund of local budgets, which is UAH 63 billion more than in 2024, and the growth rate amounted to 14%, indicating the preservation of the financial capacity of communities to influence local development even under conditions of a wartime economy. At the same time, it is shown that the increase in revenues in itself does not automatically lead to higher investment attractiveness if financial resources are not transformed into effective mechanisms for reducing local business risks. A detailed analysis of small business confirmed its system-forming role in the local economy. Based on the dynamics of individual entrepreneurs, it is substantiated that the small business sector in Ukraine has not only been preserved but has also demonstrated a recovery trajectory, which makes it possible to interpret the number of sole proprietors as an indicator of entrepreneurial activity of the population, the adaptability of the business environment, and the potential for expanding the local tax base. Another important result of the study is the identification of a direct relationship between entrepreneurial activity and the financial capacity of territorial communities. It is shown that only 34.3% of communities have a high level of financial capacity, while 26.2% are in the zone of low or critical levels. This made it possible to conclude that investment attractiveness is formed under conditions of significant territorial differentiation and, therefore, cannot be supported by universal instruments. The most significant result of the study is the development of a differentiated approach to supporting small business depending on the level of financial capacity of territorial communities.

Key words: investments, investment attractiveness, investment policy, institutional support, local budgets, small business, innovative management technologies, territorial communities, financial decentralization.